[2024] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 390: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 429

ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ

ਬਨਾਮ

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 1025 ਆਫ 2019)

16 ਮਈ 2024

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ,* ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 - ਧਾਰਾ 100 ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ, 1918 - ਧਾਰਾ 41 - ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ - ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ - ਲੋੜ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਦਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ - ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ - ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਐਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਈ ਹੈ। 100 ਸੀਪੀਸੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ - ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਮੌਜੂਦਾ: ਧਾਰਾ 41 ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 41 ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ

---

* ਲੇਖਕ

ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ - ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤਰੁੱਟੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਡਿਕਰੀ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 96 ਸੀਪੀਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਵੀ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਗੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੀਵਾਨੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਰਜ ਅਤੇ ਉਪ-ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[ਪਾਰਾ 20, 23, 10, 12, 14, 15, 26, 27]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਿਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ.[2016] 3 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 1018: (2016) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 157 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲਾਰਡਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ [2001] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 525 (2001) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 262 ਰਣਧੀਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ. [2019] 9 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 776: (2019) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 71 ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਗ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲਾਰਡਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2023) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 875 ਚਿੰਤਾਮਣੀ ਅੰਮਾਲ ਬਨਾਮ ਨੰਦਾਗੋਪਾਲ ਗੌਂਡਰ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. [2007] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 903 : (2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 163 ਜਗਨਨਾਥ ਬਨਾਮ ਅਰੁਲੱਪਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 303 ਐਚ.ਕੇ.ਐਨ. ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਇਰਸ਼ਾਦ ਬਸਿਤ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ ਆਰ ਐਸ ਦੁਆਰਾ (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 243 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908; ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976; ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ, 1918

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ; ਵਸੀਅਤ; ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ; ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ; ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1025

ਵਿੱਚ

2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6567

2014 ਦੇ ਸੀ ਏ ਨੰਬਰ 6567 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 13.03.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਗਗਨ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ, ਦੀਪਕ ਮਲਿਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ

ਮਨੇਜ ਸਵਰੂਪ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੀਲਮਣੀ ਪੰਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪੂਰਵਾ ਸਿੰਘ, ਅਵਿਨਾਸ਼ ਗੌਤਮ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 13.03.2019 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6567 ਆਫ਼ 2014 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ। ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 27.11.2007 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2191 ਆਫ਼ 1985 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਦੁਆਰਾ 06.06.1985 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 27 ਆਫ਼ 1983 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 19081 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ

---

1 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.

[2024] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

3. ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ। ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਿਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[2] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 13.08.2019 ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ, 19183 ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਸਿੰਘ ਮਾਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੀ ਧਾਰਾ 97(1) ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 100 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ।

5. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ ਰਣਧੀਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ[5] ਅਤੇ **ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥਰੂ ਲਾਇਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥਰੂ ਲਾਇਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ**[6] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਉਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ 1976 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਅਤੇ 1976 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪੈਰਾ ਮੈਟੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ।

6. ਸ਼੍ਰੀ ਪਟਵਾਲੀਆ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

---

2 [2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1018: (2016) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 157

3 'ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ'

4 [2001] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 525: (2001) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 262

5 [2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 776: (2019) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 71

ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੀਪੀਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਵਸੀਅਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2014 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6567 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1976 ਦੇ ਸੋਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

7. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ, ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਉਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰੂਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੀਅਤ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੀ, ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

8. ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6567 ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

9. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"41. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲਾਂ (1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ:

(ਏ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ:

(ਬੀ) ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਭੌਤਿਕ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ:

(c) ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1908 (V of 1908) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ, ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

[ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:]

(2) ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

10. ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਘੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

11. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ, 1976 ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41	**ਧਾਰਾ 100 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.**
41. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ (1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਡਿਕਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ:	100. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ (1) ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ:
(ਓ) ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲਾ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਲ ਹੋਵੇ	(ਓ) ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੋਣਾ
(ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ	(ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
(ਏ) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 (1908 ਦਾ V) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ, ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸਨੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।	(ਏ) ਇਸ ਕੋਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ, ਜਿਸਨੇ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
* * *	
(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।	(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

12. ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਉਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਉਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਰਣਧੀਰ ਕੌਰ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ 10 ਤੋਂ 12 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

"10. ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ 1976 ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

11. ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੇਵਤਾ ਪੱਟਾਭੀਰਾਮਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਹਨੀਮਈਆ [ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 57] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਜੱਜ, ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 59, ਪੈਰਾ 13)

"13. ਟਾਈਟਲ 'ਤੇ ਖੋਜ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਰਗਾ ਚੌਧਰੀਆਂ ਬਨਾਮ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ [1890 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਪੀਸੀ 10: (1889-90) 17 ਆਈ 122] ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਪੀਸੀ)

'ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਗਲਤੀ ਭਾਵੇਂ ਘੋਰ ਜਾਂ ਮਾਫੀਯੋਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।'

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗਿਣਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਜ਼ਮੀਂਦਰੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਉਮਾ ਚਰਨ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ [1923 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਪੀਸੀ 31: (1924-25) 29 ਸੀਡਬਲਯੂਐਨ 131] ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਪੀਸੀ)

'[ਜੇ] ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸਨ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ, ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਖੋਜ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਵਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖ਼ਸ਼ [1929 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਪੀਸੀ 115: (1929-30) 57 ਆਈਏ 86: ਆਈ ਐਲ ਆਰ (1930) 11 ਲਾਹ)। ਪਰ, ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੂਏ ਦਾ ਤੱਤ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਦਖਲ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

12. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਸ਼ਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਕਾਮ.ਆਰ. [(1981) 2 ਐਸਸੀਸੀ 103] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗਲਤ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 108, ਪੈਰਾ 11)

"11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਾਈਟਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। 1203: (1963) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 456] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 1205-06, ਪੈਰੇ 5 ਅਤੇ 7)

'5. ਇਹ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

***

7... ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਕਤ ਖੋਜ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।'

ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਵੀ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਲਿੰਗਮ ਚੇੱਟਿਆਰ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 302: (1963) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 604] ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੀ. 306, ਪੈਰਾ 12)

'12. ... ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਗਲਤ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਗਲਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਮਾੜੀ ਜਾਂ ਮਾਫੀਯੋਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 100 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

13. **ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਰੇ 9 ਤੋਂ 11 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ:-

"9. ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਵਿੱਚ ਐਲਆਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ, 1918 ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਉਲਟ, ਸੀਪੀਸੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

"25. ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਕੇਸ [ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, (2001) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 262] ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੋਵਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 97(1) ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ "ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 97 ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VII ਸੂਚੀ III ਐਂਟਰੀ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ 69 ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ. ਵਿਧੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 97(1) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ "ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ, ਬਦਲ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

10. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਸਤੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ: -

"16. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਸਾਰੇ ਉਹੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੋ ਸਾਲ 1918 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ-88 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ-88 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1966, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰੀ-ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1966 ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ, 1918 ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਲਾਗੂ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 100, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

11. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 100, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14. ਰਣਧੀਰ ਕੌਰ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6567 ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਫਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। 100 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.

15. ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਪੰਕਜਾਕਸ਼ੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ 2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6567 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6567

16. ਇਸ ਦੀਵਾਨੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚਲੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੌਤੇਲੇ ਭਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਔਰਤ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰ ਕੌਰ ਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਦਾ ਜਨਮ ਹਰ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 17.01.1980 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਵਸੀਅਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 17.08.1979 ਨੂੰ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 6, ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

17. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸਲਈ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਵਸੀਅਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਵਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਭਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਦਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ

ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਹਸਪਤਾਲ 02.08.1979 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ('ਮੁਦਈ') ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

18. ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ (DW-3) ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਇਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਭਰਾ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਤੱਥ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਵਸੀਅਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਕਤ ਵਸੀਅਤ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਗਲਤ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਟੀ.B ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਵੀ ਸੀ।

19. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਤੱਥ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

20. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। 2 ਤੋਂ 6 ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਪੀਲੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ।

21. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਧਾਗੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ: -

(i) ਕੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੋਜ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪੜਚੋਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ?

22. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਦਈ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਇੱਥੇ (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਿਹੂਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਸਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਲ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘਿਰੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

23. ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਤਾਮਣੀ ਅੰਮਾਲ ਬਨਾਮ ਨੰਦਾਗੋਪਾਲ ਗੌਂਡਰ ਅਤੇ ਐਨਆਰ.7 ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰੇ 18, 19 ਅਤੇ 20 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"18. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਜੱਜ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

---

7 [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 903: (2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163

ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

19. ਮਾਧੋਲਾਲ ਸਿੰਧੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਸਾਈਨਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 30, ਪੈਰਾ 21)

"ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(ਮਧੂਸੂਦਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਇਣੀਬਾਈ ਵੀ ਦੇਖੋ)

20. ਰਾਜਬੀਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਚੋਕੇਸੀਰੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 39-41, ਪੈਰਾ 48-52)

"48. ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਏ.ਐਲ. ਗੁਡਹਾਰਟ ਦੇ ਲੇਖ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

'ਜਿਊਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੈਠੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਹਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਇੱਕ ਡੇਟਾਮ ਹੈ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਬਿਨਾਂ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ।'

49. 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ' ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਜਦੋਂ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਭਾਰ ਹੈ,

ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਢੰਗ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਤ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਭੱਤਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਪੰਨਾ 854-55)

...ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲੀ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ-ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਇਬਿਡ ਅਤੇ ਯੂਇਲ ਬਨਾਮ ਥਾਮਸ - ਵਾਟ ਬਨਾਮ ਥਾਮਸ ਆਫ਼ ਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟਸ ਆਫ਼ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ) ਉਲਟਾ ਸਿੱਟਾ ਸਿਰਫ਼ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਹੁੰਚੇ।

(ਪੰਨਾ 855)

...ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਖੋਜ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਣਾ ਹੈ। (ਪੰਨਾ 855)

50. B.K ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਸਰਜੂ ਪਰਸ਼ਾਦ ਰਾਮਦੇਉ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਜਵਾਲੇਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ [1950 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : ਏਏ ਆਈ ਆਰ 1951 ਐਸ.ਸੀ. 120: 1950 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 781] ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

'ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ- ਅਤੇ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ।

51. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਤਜਰਬੇ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸੀਮਾ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਡਿੱਗੀ।

52. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵਾਦ "ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। (ਸੀ)

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ(

25. ਜਗਨਨਾਥ ਬਨਾਮ ਅਰੁਲੱਪਾ ਅਤੇ ਅਨਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਇਰਸ਼ਾਦ ਬਾਸਿਥ .ਐਨ.ਕੇ.ਅਤੇ ਐਚ . ਐਲਆਰਐਸ ਦੁਆਰਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

26. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 96 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਗਲਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ।-

27. ਇਸਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

28. ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। :

* ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨਨਿਯੀ ਜੈਨ :

---

8 (2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 303

9 (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 243

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)